

Vejledning om arbejdsmiljø ved svejsning i landbruget

Arbejde med svejsning må kun udføres af personer, der har gennemgået en uddannelse og er i besiddelse af et uddannelsesbevis. Landmænd uden ansatte er undtaget - men de skal stadig passe på sig selv, for det kan være sundhedsfarligt at svejse!

Luftforurening

Luftforureningen fra svejsning og termisk skæring kan give forskellige akutte og kroniske sygdomme blandt andet bronkitis, astma og andre lungesygdomme. Luftforureningen medfører også en forøget kræftisiko, og arbejdet er derfor omfattet af kræftbekendtgørelsen. Der er derfor god grund til at passe på og følge de arbejdsmiljøregler, der gælder for svejsning.

Svejserøg og svejsegasser

Luftforurening fra svejsning og termiske skæreprocesser kaldes "svejserøg". Svejserøg indeholder afrevne partikler af de indgående metaller, f.eks. jern, mangan, legeringsmetaller, krom eller nikkel, og i stort omfang oxider af de indgående metaller som jernoxider, manganoxider, oxider af legeringsmetaller, chromoxider, nikkeloxider og molybdænoxider. Nikkeloxider og chromoxider er opført på Arbejdstilsynets liste over kræftfremkaldende stoffer.

Svejsning med beskyttelsesgas (TIG, MIG, MAG (massiv tråd og rørtråd), plasma) danner ozon. Flammeskæring, plasma-skæring, gas-svejsning og varmning med autogenbrændere danner nitrøse gasser. Risikoen for alvorlige sundhedsskader, herunder kræft afhænger både af mængden og af de stoffer man udsættes for.

Åndedrætsværn

Svejserøg må ikke indåndes. Indånding skal undgås ved, at der anvendes egnet åndedrætsværn hvis effektiv procesudsugning ikke er mulig eller tilstrækkelig. Åndedrætsværn skal være CE-mærket og til beskyttelse mod de aktuelle forureninger. Afhængig af processen skal åndedrætsværnet til svejsning og termisk skæring kunne beskytte mod forurening fra de aktuelle stoffer samt evt. nedbrydningsprodukter fra f.eks. overfladebelægninger.

Procesventilation

- Punktudsugning (flexarme, slanger, pistolsug mv.)
 - Lokaludsugning (udsugningsborde, sugekabinetter mv.)
- For punktudsugning skelnes der mellem lavtryks- og højtryksudsugning. Forskellene er store både i virkemåde og praktisk anvendelse:
- Lavtryksudsugning er meget effektiv og kan fange både røg og gasser, f.eks. også ozon, som dannes i nogen afstand fra lysbuen.
 - Højtryksudsugning er ikke så effektiv som lavtryksudsugning.

Til erstatning for den udsugede luft skal der tilføres frisk erstatningsluft. Ventilationsanlægget skal være forsynet med kontrolanordning, der angiver utilstrækkelig funktion med tydeligt signal, visuelt (fx rødt rotorblink) og/eller akustisk (fx sirene).

Regler for svejsearbejde

Ansatte som udfører svejseopgaver, skal have gennemgået en uddannelse og være i besiddelse af et uddannelsesbevis (§ 17 kursus). Uddannelsen udbydes på AMU-vilkår på en række erhvervsskoler.

Følg reglerne for svejsning, og beskyt dig selv:

1. Røgen stiger opad – hold ikke hovedet ind-over svejsestedet.
2. Brug altid egnet åndedrætsværn hvis effektiv procesudsugning ikke er mulig eller tilstrækkelig.
3. Beskyt hud og øjne mod direkte og reflekteret optisk stråling. Sæt skærme op.
4. Brug høreværn mod støj fra svejseprocessen.
5. Undgå fastlåste arbejdsstillinger i længere tid. Skift hyppigt arbejdsstilling.
6. Brug arbejdstøj og sko, som ikke generer eller strammer.
7. Ryg, spis og drik ikke i svejseområder. Opbevar ikke tobak, mad og drikkevarer i svejseområder.

Lovkrav

Svejsning og termisk skæring og slibning i tilknytning hertil er omfattet af kræft-bekendtgørelsen.

Arbejdspladser, hvor der arbejdes med svejsning og termisk skæring i metal, skal være afgrænset fra andre arbejdspladser og være mærket med passende advarsels- og sikkerhedsskiltning.

Der må ikke ryges, spises eller drikkes hvor der svejdes, ligesom opbevaring af tobak, mad og drikkevarer ikke må finde sted.

Der skal være passende advarsels- og sikkerhedsskiltning, herunder skilte om rygeforbud.

Man skal:

- Sørge for at arbejdsforholdene er i orden, herunder punktudsugning, indretning af arbejdspladsen og tekniske hjælpemidler.
- Undersøge, om processer og materialer kan erstattes af ufarlige eller mindre farlige (Substitution).
- Følge regler og instrukser.
- Anvende egnede personlige værnemidler. Personlige værnemidler skal opbevares adskilt fra andet tøj. Rengøring af personlige værnemidler skal foregå særskilt med udstyr egnet til formålet. Og opbevares i henhold til leverandørens anvisning.

Hvem står bag

Denne *Vejledning om arbejdsmiljø ved svejsning i landbruget*, er beregnet til ophængning i værksteder eller andre steder hvor der svejdes. Den kan også downloades fra www.baujordtilbord.dk.

Vejledningen – til ophængning - kan fås ved henvendelse til: Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentre samt lokale landbrugscenter, Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere, GLS-A og Fagligt Fælles Forbund, 3F.

Eventuelle spørgsmål kan rettes til sekretariatet for BAU Jord til Bord: 87 40 34 00

Litteratur

Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejde med stoffer og materialer (kemiske agenser) med senere ændringer.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse om foranstaltninger til forebyggelse af kræftisikoen ved arbejde med stoffer og materialer med senere ændringer.

Arbejdstilsynets bekendtgørelse om arbejdsmiljøfaglige uddannelser, bilag 8: Kvalifikationskrav ved arbejde med svejsning, termisk skæring og slibning i tilknytning hertil.

Arbejdstilsynets vejledning D.2.16 om Svejsning, skæring mv. i metal.

Denne vejledning om "Arbejdsmiljø ved svejsning i landbruget" er udarbejdet af parterne i Jordbrugets Arbejdsmiljøudvalg, herunder Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere, Dansk Landbrug og Fagligt Fælles Forbund, 3F.

Arbejdstilsynet har haft branchevejledningen til gennemsyn og finder at indholdet i den er i overensstemmelse med arbejdsmiljøloven. Arbejdstilsynet har alene vurderet vejledningen som den foreligger, og har ikke taget stilling til, om den dækker samtlige relevante emner inden for det pågældende område.